

www.amarafzar.ir

سری مقالات مرور سیستماتیک؛ مقاله ۲

محتویات بسته آموزشی

دوره آموزشی طراحی، اجراء و نگارش مرور سیستماتیک

آمارافزار
دکتر عباس کشتکار

محتویات بسته آموزشی

دوره آموزشی طراحی، اجراء و نگارش مرور سیستماتیک

مقدمه:

این لیست به محتویات بسته آموزشی «دوره آموزشی طراحی، اجراء و نگارش مطالعات مرور سیستماتیک»، اختصاص دارد. در این مقاله، این محتویات بصورت جزء به جزء و با ذکر کد واحد، لیست شده است تا کلیه فراگیران بتوانند در مواقع مورد نیاز، بک یکایک این مستندات و فایل‌های کمک آموزشی، دسترسی سریعی داشته باشند.

لازم به ذکر است، بخشی از این محتوا، در جلسه آغازین این دوره آموزشی، در دسترس کاربران قرار خواهد گرفت و بخشی دیگر، با توجه به تناسب موضوع، طی برگزاری جلسات مختلف و با توجه به تناسب موضوعات، در اختیار فراگیران، قرار خواهد گرفت.

(۱) کتب الکترونیک: (B)

- B1- کتاب پروفیسور Egger، پروفیسور Smith و پروفیسور Altman
- B2- کتاب راهنمای مرکز انتشار مرورهای سیستماتیک (CRD)
- B3- کتاب راهنمای طراحی مرورهای سیستماتیک مداخلات موسسه کوکران

(۲) مقالات مفید و کاربردی: (U)

- U1- مقاله مفصل Hansen و Trifkovic در مورد کاربردها و استفاده‌های مطالعات مرور سیستماتیک
- U2- مقاله طبقه بندی شکل شناسی مطالعات مروری یا Reviews (سال ۲۰۰۹)
- U3- مقاله Gasparyan و همکاران در مورد بانکهای اطلاعاتی تخصصی به تفکیک رشته‌های مختلف (۲۰۱۶)
- U4- مقاله Denison و همکاران: راهنمای مقدماتی پژوهشگران برای مرورهای سیستماتیک در فیلد اپیدمیولوژی (سال ۲۰۱۳)

آمارافزار

- U5- مقاله پروفیسور Moher و همکاران: ویژگیهای گزارشی مقالات مرور سیستماتیک فیلد پزشکی و سلامت در سال ۲۰۰۴
- U6- مقاله Page و همکاران: ویژگیهای گزارشی مقالات مرور سیستماتیک فیلد سلامت و پزشکی در سال ۲۰۱۴

(۳) اسلایدهای دوره آموزشی: (P)

- **P1- درس اول:** اهداف آموزشی دوره، تعاریف، کلیات و ضرورتها و طبقه‌بندی مطالعات مرور سیستماتیک
- **P2- درس دوم:** مراحل اجرایی یا گامهای یک مرور سیستماتیک، پروتکول مطالعه مرور سیستماتیک و آمادگی برای نگارش پروتکول
- **P3- درس سوم:** نسخه‌های مختلف پروتکول مرور سیستماتیک، نگارش بخشهای عنوان، زمینه، هدف و زیربخش معیارهای ورود و خروج روش کار (متد) در پروتکول
- **P4- درس چهارم:** زیربخش راهبرد یا استراتژی جستجو، چگونه راهبرد جستجوی یک پروتکول را تنظیم کنیم؟ و چگونه یک راهبرد جستجوی یک پروتکول را در عمل اجراء نماییم؟
- **P5- درس پنجم:** ثبت پروتکول در سامانه ثبت PROSPERO و اخذ کد یا شماره ثبت پروتکول مرور سیستماتیک؛ اهمیت ثبت پروتکول، سایر سامانه‌های ثبت پروتکول و ...
- **P6- درس ششم:** چگونه با استفاده از نرم افزار EndNote خروجی بانکهای اطلاعاتی یا منابع مختلف را پس از مرحله جستجوی نهایی، ذخیره نماییم؟ نحوه شناسایی و خروج Duplication مقالات یا مطالعات اولیه و ...
- **P7- درس هفتم:** چگونه سه فرایند جستجو، غربالگری و انتخاب را انجام داده و گزارش نماییم؟ نحوه تدوین فلوجارت PRISMA و تکمیل مراحل مختلف این فرایند.
- **P8- درس هشتم:** ارزیابی کیفیت یا خطر سوگرایی در مطالعات اولیه، مبانی، روشها و ابزارهای مورد استفاده، دیدگاههای متفاوت در اجرای ارزیابی خطر سوگرایی (کیفیت متدولوژیک) اعم از دیدگاههای کوکرانی و غیر کوکرانی
- **P9- درس نهم:** چگونه انجام ارزیابی کیفیت متدولوژیک (خطر سوگرایی) در انواع مطالعات اعم از کارآزماییهای بالینی، مطالعات مشاهده‌ای تحلیلی، مطالعات توصیفی و مطالعات ارزش تشخیصی و کار عملی با ابزارهای مربوطه

آمارافزار

- **P10- درس دهم:** فرم استخراج داده‌ها در مرور سیستماتیک، چگونه برای یک مرور سیستماتیک، فرم استخراج یا خلاصه سازی داده‌های مطالعات اولیه را تدوین نماییم؟؛ چگونه بخش پایانی پروتکول یک مرور سیستماتیک (با متاآنالیز)، مشتمل بر موضوعات «نحوه ترکیب یا سنتز داده‌ها و روشهای متاآنالیز» را بنویسیم؟

۴) نمونه‌هایی از پروتکولهای استاندارد مرور سیستماتیک: (S)

در این بخش، دو دسته پروتکول استاندارد، بر مبنای استاندارد موسسه کوکران و بر مبنای موسسه JBI، ارائه شده است. عناوین اکثر پروتکولهای این بخش در اسلایدهای آموزشی، آورده شده است:

- **کوکران:** در این بخش، دو پروتکول ارائه شده است.
- **موسسه JBI:** در این بخش نیز، سه عنوان پروتکول ارائه شده است.

۵) نمونه‌هایی از پروتکولهای فراگیران: (E)

در این بخش، دو نمونه یا مثال از پروتکولهای تدوینی که حاصل فعالیت عملی (البته واقعی) فراگیران دوره های آموزشی قبلی بنده بوده، ارائه میگردد. علت انتخاب این مثالها یا نمونه های واقعی، کیفیت مطلوبتر این پروتکولهای تدوینی بوده که کاربرد آنها را بعنوان الگوهای یادگیری برای فراگیران دوره های آموزشی مرور سیستماتیک، منطقی مینماید. هر نمونه یا مثال، مشتمل بر سه ویرایش مختلف از پروتکول پژوهشگران تیمهای مرور سیستماتیک بوده که این سه نسخه یا ویرایش مختلف عبارتند از:

- **E1- نسخه پژوهشگر پروتکول مرور سیستماتیک:** این نسخه، توسط تیم پژوهش در ابتدای کار طراحی پروژه مرور سیستماتیک، تدوین و پس از چند بار بازبینی و اصلاح، نهایی گردیده است.
- **E2- نسخه ثبتی:** این نسخه حاصل ثبت پروتکول مرور سیستماتیک در سامانه ثبت PROSPERO بوده که این فعالیت نیز، توسط تیم پژوهش، صورت گرفته است.
- **E3- نسخه مقاله منتشر شده:** این نسخه که معمولاً آخرین نسخه از نسخ سه گانه پروتکول میباشد، ویرایشی از پروتکول است که توسط پژوهشگران مربوطه، برای انتشار پروتکول در یک ژورنال معتبر، ابتدا

سابمیت گردیده و پس از داوریهای صورت گرفته و همچنین اصلاحات یا کامتهای ارائه شده، در ژورنال مورد نظر، منتشر شده است.

۶) استانداردهای نگارش مقالات: (W)

در حال حاضر، دو استاندارد یا راهنمای نگارشی PRISMA و PRISMA-P، بترتیب برای نگارش مقالات مرور سیستماتیک (با یا بدون متآنالیز) و پروتکول مرور سیستماتیک، ارائه و منتشر گردیده اند. در این بخش، فایل‌های زیر ارائه شده است:

- W1- مقاله استاندارد PRISMA (نسخه توصیفی کامل یا E & E)
- W2- مقاله استاندارد PRISMA-P (نسخه توصیفی کامل یا E & E)
- W3- فایل فلوچارت PRISMA

۷) فایل‌های مشتمل بر سینتاکسها یا دستورالعمل‌های جستجو در بانکهای اطلاعاتی: (X)

در هر دوره و در طول کلاسهای حضوری، طی دروس استراتژی یا راهبرد جستجو در بانکهای اطلاعاتی، بمنظور یادگیری و کسب مهارت جستجو در فراگیران، حداقل برای یک مثال یا عنوان یک مرور سیستماتیک، اجزاء مختلف راهبرد جستجو مشخص گردیده و در مهمترین بخش این راهبرد، سینتاکسها یا دستورالعمل جستجو در بانکهای اطلاعاتی اصلی، تدوین گردیده تا مثالهایی از این سینتاکسها در اختیار فراگیران یا کاربران، قرار گیرد:

- X1- سینتاکس جستجو در بانک اطلاعاتی PubMed
- X2- سینتاکس جستجو در بانک اطلاعاتی SCOPUS
- X3- سینتاکس جستجو در بانک اطلاعاتی Web of Science (WoS)

۸) مقالات و چک لیستهای ارزیابی کیفیت (خطر سوگرایی): (Q)

در این بخش، بر اساس اصول و اهداف مرحله ارزیابی کیفیت در مطالعات اولیه، ابزارهای ارزیابی کیفیت (چک لیستها) بر حسب انواع مطالعات مرور سیستماتیک (طبقه بندی چهارگانه)، دسته بندی گردیده اند که این ابزارها در قالب فولدرها یا پوشه‌های زیر، مرتب شده اند:

- Q1- مقالات و چک لیستهای **مرورهای سیستماتیک مطالعات توصیفی**: در این دسته، ۲ ابزار وجود دارد. مقاله Hoy و همکاران و همچنین چک لیست مربوطه، راهنمای مرور سیستماتیک مطالعات شیوع موسسه JBI که در ضمیمه ۱ یا صفحات ۳۶-۳۳ آن، چک لیست ارزیابی نقادانه یا ارزیابی کیفیت این راهنما، آمده است.
- Q2- مقالات و چک لیستهای **مرورهای سیستماتیک مطالعات مشاهدهای یا رابطه‌ای**: در این دسته نیز، ۲ ابزار NOS (ابزار Newcastle Ottawa Scale) و همچنین ابزار STROBE بطور مجزا ارائه شده است. در فولدر NOS، چک لیستهای مطالعات مقطعی، مورد شاهدهی و کوهورت، به همراه راهنماهای آنها بصورت مجزا، ارائه گردیده است.
- Q3- مقالات و چک لیستهای **مرورهای سیستماتیک مطالعات مداخله‌ای یا کارآزماییهای بالینی**: در این دسته، ۳ ابزار Verhagen، Cochrane و Downs & Black ارائه گردیده است. ابزار کوکران برای کارآزماییهای بالینی (معمولا RCTهای موازی یا متقاطع با یا بدون کورسازی یا blindness) مناسب میباشد. ابزار Verhagen که در سال ۱۹۹۸ تدوین شده و علی رغم قدیمی بودن آن، هنوز هم مورد استقبال بسیاری از پژوهشگران مرور سیستماتیک قرار میگیرد، برای انواع مطالعات کارآزمایی بالینی با طراحی RCT یا CT، مناسب است. اما یک ابزار دیگر، به نام ابزار Downs و Black، برای شرایطی که در این دسته از مطالعات مرور سیستماتیک، معیار ورود برای کارآزماییهای بالینی و مطالعات مشاهدهای (مطالعات کوهورت یا آینده‌نگر)، وجود داشته و قصد داریم با یک ابزار یکسان و واحد، این مطالعات اولیه را ارزیابی نماییم، بسیار مناسب است.
- Q4- مقالات و چک لیستهای **مرورهای سیستماتیک مطالعات ارزش تشخیصی**: در این دسته، مجموعاً ۳ ابزار QUADAS ۱ و ۲ و ابزار STARD در فولدرها یا پوشه‌های مجزا، ارائه گردیده است. لازم به ذکر است که ابزار QUADAS برای اولین بار در سال ۲۰۰۳ و بعنوان یک ابزار اختصاصی ارزیابی کیفیت در مطالعات اولیه در مرورهای سیستماتیک ارزش تشخیصی، تدوین گردید. سپس در سال ۲۰۱۱، نسخه بازنگری شده آن، تحت عنوان QUADAS-2 منتشر گردید که از آن پس، ابزار QUADAS قبلی، تحت عنوان QUADAS-1 مشهور گردیدند. این دو ابزار مشهورترین ابزارهای ارزیابی کیفیت در این دسته از مطالعات مرور سیستماتیک هستند. اما ابزار STARD نیز که در واقع یک استاندارد نگارش مقالات مطالعات ارزش تشخیصی است، نیز در سال ۲۰۱۵ تدوین و وارد فضای کاربری ارزیابی کیفیت مطالعات ارزش تشخیصی گردید.

(۹) فرمهای استخراج داده‌ها یا Data Extraction Form (D)

آمارافزار

هر چند همانطور که در مباحث تئوری مربوط به تدوین فرمهای استخراج داده ها ذکر گردیده، الگوبرداری از فرمهای استخراج داده های مرورهای سیستماتیک یا مقالات مربوطه، معمولاً توصیه نمیشود، چرا که بر اساس اهداف، شرایط و اندازه کلیدی مورد نظر در متاآنالیز و ...، فرم استخراج دو مرور سیستماتیک نزدیک و مشابه یکدیگر نیز، هیچگاه دقیقاً مانند یکدیگر نیست. اما بمنظور آشنایی بیشتر با نمونه فرمهای استخراج داده ها برای کاربران آماتور مرور سیستماتیک، دو نمونه از این فرمها که مربوط به مرورهای سیستماتیک و متاآنالیزهای واقعی میباشند، برای فراگیران ارسال میگردد:

- D1- فرم استخراج داده های یک مرور سیستماتیک از دسته دوم (رابطه ای): این مرور سیستماتیک با هدف ارزیابی شاخص Peak Bone Mass و عوامل موثر بر آن در مناطق جغرافیایی یا قاره های جهان، طراحی و اجراء گردیده است.
- D2- فرم استخراج داده های یک مرور سیستماتیک از دسته چهارم (ارزش تشخیصی): این مرور سیستماتیک با هدف ارزیابی اعتبار اینترلوکین-6 یا IL-6 در تشخیص سپسیس نوزادی طراحی و اجراء گردیده بود که مقاله آن نیز چندین سال پیش منتشر گردیده است.

پایان